

STIMULAREA PROCESULUI DE INOVARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Roman CHIRCĂ

*Agenția de Inovare și Transfer Tehnologic
al AȘM*

Procesul de inovare, corelat cu activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, reprezintă fundamentul economiei bazate pe cunoaștere. E un factor-cheie ce asigură dezvoltarea social-economică durabilă a unei țări. În acest context, dezvoltarea, competitivitatea și bunăstarea socială depind în mare parte de capacitatea de inovare a statului.

Este necesar de menționat faptul că performanța inovațională a Republicii Moldova, este cu mult mai mică decât media UE indicată în innobarometrul european. Totuși, capacitatea de inovare la capitolele bunuri materiale, crearea de cunoștințe și educație s-a îmbunătățit rapid, conform Indicelui Global al Inovației 2013, realizat de Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, Școala Internațională de Afaceri și Universitatea Cornell (USA).

În vederea susținerii procesului inovațional în Republica Moldova, au fost create premisele necesare dezvoltării inovării prin elaborarea și perfecționarea cadrului juridic care reglementează sectorul CDI, în vederea racordării la tendințele, necesitățile și provocările actuale; dezvoltarea infrastructurii inovaționale etc. În cadrul IMM-lor, procesul de inovare este stimulat prin intermediul proiectelor de inovare și transfer tehnologic.

Activitatea de inovare și transfer tehnologic reprezintă un proces de transformare a rezultatelor cercetărilor științifice noi, elaborărilor practice și/sau altor realizări tehnico-științifice finalizate (precum și ale cercetărilor științifice și elaborărilor ce țin de acestea) în cunoștințe științifice, în produse, servicii, procese, noi sau perfecționate, care corespund necesităților practice și cerințelor pieței. De remarcat că toate acestea, fiind supuse procesului de transfer tehnologic și de comercializare, oferă posibilitatea de a beneficia de cuceririle științei prin implementarea lor în practică.

În conformitate cu legislația și actele normative în vigoare, scopul și obiectivul activității Agenției pentru Inovare și Transfer Tehnologic sunt dezvoltarea sferei de cercetare-dezvoltare, inovare și trans-

fer tehnologic în Republica Moldova prin susținerea transferului tehnologic în cadrul parteneriatelor dintre inventatori și întreprinderi. Astfel, crearea AITT a avut scopul de a elimina barierele în implementarea politicii de inovare și transfer tehnologic prin asigurarea unei legături funcționale între principalii actori ai procesului de inovare, și anume instituțiile de cercetare, centrele universitare, mediul de afaceri și autoritățile publice.

Pe parcursul activității sale, AITT a lansat și coordonat circa 160 de proiecte în cooperare cu instituțiile din sfera științei și inovării și mediul de afaceri, împreună contribuind la dezvoltarea ramurii inovaționale. Aceste proiecte au vizat domenii strategice precum: valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltare durabilă; biomedicina, farmaceutica, menținerea și fortificarea sănătății; biotehnologii agricole, fertilitatea solului și securitatea alimentară; nanotehnologii, inginerie industrială, produse și materiale noi; eficientizarea complexului energetic și asigurarea securității energetice, inclusiv prin folosirea resurselor renovabile.

Alocatiile bugetare pentru programele de transfer tehnologic au avut diferite perioade de creștere, înregistrând o reducere nesemnificativă a acestora în ultimii 3 ani și o creștere a contribuției cofinanțării, în același timp. Astfel, în perioada anilor 2005-2008 a dominat raportul finanțării de la bugetul de stat, acest fapt fiind reglementat și de Acordul de parteneriat dintre AȘM și Guvernul Republicii Moldova până în anul 2008 (40% - 60%).

Începând cu anul 2009, odată cu introducerea noilor completări și modificări la Acordul de parteneriat dintre Academia de Științe a Moldovei și Guvern, s-a observat o echilibrare a raportului, acesta constituind 50%- 50%. Când privește impactul socio-economic în urma realizării proiectelor de transfer tehnologic, s-a constatat că în anul 2012 au fost produse și comercializate mărfuri și servicii în valoare totală de 38,4 mil. lei, ca rezultat al implementării proiectelor finanțate în perioada 2007-2011. Astfel, la fiecare leu investit din mijloace publice în proiecte de transfer tehnologic s-au obținut circa 2 lei vânzări de produs.

În anul 2012, au fost implementate și finanțate 24 proiecte, cu un volum de finanțare în sumă de 6,95 mil. lei de la bugetul de stat și 9,8 mil. lei din surse private atrase, fiind create 26 locuri noi de muncă. În anul curent, în urma desfășurării concursului au fost aprobate spre finanțare 22 proiecte cu suma de 16 410 mii lei, dintre care 6822,6 mii lei de la bugetul de stat și 9587,4 mii lei cofinanțare (surse private).

Perspective de dezvoltare:

- Asigurarea unui grad înalt de implementare a rezultatelor cercetării științifice și transformarea acestora în produse cu valoare adăugată intelectuală sporită;

- transferul rezultatelor cercetărilor științifice în modele eficiente de afaceri;

- perfecționarea cadrului juridic ce ar permite dezvoltarea sectorului inovativ: Modificarea Legii cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare (nr. 138 din 21 iulie 2007); Modificarea Codului fiscal și Codului vamal prin crearea și implementarea instrumentelor fiscale care ar încuraja în mod direcționat transferul tehnologic și inovațiile; elaborarea și aprobarea Hotărârii de Guvern cu privire la voucher-ul pentru inovare, care reprezintă un instrument de finanțare creat pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii bazată pe inovare, precum și pentru susținerea colaborării între instituțiile de cercetări științifice și ÎMM; elaborarea regulamentului de creare și dezvoltare a clusterelor – încurajarea creării clusterelor tehnologice naționale/internaționale și susținerea aplicării practicilor moderne inovaționale în toate domeniile; revizuirea regulamentelor interne etc.

- dezvoltarea infrastructurii inovaționale în Republica Moldova;

- crearea condițiilor de stimulare a inovațiilor și transferului tehnologic în mediul de afaceri, în special a celor orientate spre exporturi;

- dezvoltarea culturii inovaționale, inclusiv prin educație și conexiunea tot mai strânsă dintre cercetare și mediul de afaceri;

- extinderea cooperării internaționale în domeniul cercetării-dezvoltării, în special în cadrul UE, inclusiv prin participarea în programe și proiecte de inovare și transfer tehnologic;

- clusterizarea mediului de afaceri și mediului științific; stimularea activităților inovative și de transfer tehnologic prin promovarea interacțiunilor intensive dintre mediul de afaceri și mediul de cercetare, schimbul de experiență, acumularea de cunoștințe privind implementarea tehnologiilor noi, networking și diseminarea informațiilor în rândul asociațiilor (organizațiilor/întreprinderilor) din cluster;

- introducerea evaluării statistice privind inovarea în Republica Moldova, în cadrul Biroului Național de Statistică, în scopul creării unui sistem de monitorizare în domeniul inovării și transferului tehnologic.

Iurie Platon. *Fără titlu*, porțelan, compoziție din 5 piese